

Considerații cu privire la normele de competență cuprinse în Noul Cod de procedură civilă. Competența materială (I)

Liviu Zidaru

REZUMAT

Reglementarea competenței materiale în Noul Cod de procedură civilă se întemeiază pe următoarele soluții de principiu: a) judecătoria va fi competentă să judece cauzele de valoare mică și/sau de complexitate redusă, dar de o mare frecvență în practică; b) tribunalul va deveni instanță cu plenitudine de competență pentru judecata în primă instanță, în materie civilă, fiind menținută plenitudinea de competență a acestei instanțe în alte materii specializate precum contenciosul administrativ și fiscal, proprietatea intelectuală, litigiile de muncă și asigurări sociale; c) curtea de apel va judeca în principal apelurile împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în primă instanță, redevenind astfel instanța de apel de drept comun; în condițiile în care multe hotărâri pronunțate în apel vor fi definitive, rolul jurisprudențial al apelului va fi foarte însemnat; d) Înalta Curte de Casație și Justiție va deveni instanță de recurs de drept comun, astfel încât să își îndeplinească rolul constituțional de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii la nivel național; există însă numeroase excepții de la această regulă, menite să prevină supraaglomerarea instanței supreme; e) au fost introduse prevederi care să asigure o modalitate unitară de a evalua obiectul cererii, astfel încât stabilirea competenței după valoare să capete o soluționare rațională și consecventă.

Se preconizează astfel o reglementare mai rațională a competenței materiale și, în strânsă legătură cu aceasta, a sistemului căilor de atac, care corespunde atât tradițiilor antebelice, cât și soluțiilor din dreptul comparat european. În acest sens, apelul redevine în mod real o cale ordinară de atac, aptă de a fi exercitată, în principiu, împotriva tuturor hotărârilor primei instanțe, asigurând astfel dublul grad de jurisdicție în fond. În cazul recursului, se restabilește legătura necesară dintre funcția recursului, de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către instanțele de fond, și competența de soluționare a acestei căi de atac, care va reveni, în regulă generală, Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În contextul intrării în vigoare apropiate a Noului Cod civil, la 1.10.2011, Legea nr. 71/2011 privind punerea în aplicare a NCC a adus modificări Legii de organizare judiciară și a instituit totodată norme tranzitorii, care prevăd, în esență, transformarea secțiilor comerciale existente în secții civile, ori unificarea cu secțiile civile existente, precum și transformarea tribunalelor comerciale în tribunale specializate sau, după caz, în secții civile în cadrul tribunalelor de drept comun. Aceste norme anticipează intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură civilă, care, în conformitate cu concepția monistă asupra dreptului privat, adoptată de Noul Cod civil, reglementează în mod unitar competența de soluționare a cauzelor civile (în sens larg), indiferent de calitatea părților, profesioniști sau neprofesioniști. Legea prevede însă expres posibilitatea înființării unor complete specializate în materii, enumerate exemplificativ, precum societățile comerciale și insolvența, pentru a valorifica specializarea judecătorilor și a asigura calitatea actului de justiție.

Cuvinte-cheie: competența instanțelor; competență materială; Noul Cod de procedură civilă